

Wet markt en overheid

Datum	19 juni 2014
Behandelaar	Reinier Meints afdeling Dienstverlening (0593)539404
Portefeuillehouder	Burgemeester Broertjes
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad
Overleg gepleegd met	☒ financieel adviseur AZ H. Heijnen ☐ personeelsconsulent AZ ☒ medewerker bestuur en juridische zaken AZ J. de Muinck ☐ afdeling ☒ naam medewerker G. Kamps, G.K. Maring, A.W. Snippe, J. Schrotenboer, M. Koster, J. Bosma, W. Bosman, M. Koster ☐ inspraak/adviesorgaan

Vervolprocedure

- ☐ gemeenteberichten

Toelichting

1. Aanleiding/Voorgeschiedenis

Vanaf 1 juli 2014 moet de gemeente voldoen aan de Wet markt en overheid. Deze wet is een onderdeel van de Mededingingswet en wil oneerlijke mededinging (concurrentie) tegengaan. De Autoriteit Consument en Markt (hierna: ACM) houdt toezicht op de naleving van deze gedragsregels. De wet geeft een aantal spelregels, die overheidsinstanties zoals gemeenten, in acht moeten nemen als zij economische activiteiten uitvoeren.

Economische activiteiten

Er is sprake van 'economische activiteiten' indien de gemeente in concurrentie met andere ondernemingen goederen of diensten aanbiedt op een markt. Of hiervan sprake is, is afhankelijk van de karakteristieken van de activiteiten.

Uitzonderingen:

- Indien sprake is van de uitoefening van typisch overheidsgezag, zoals handhaving van de openbare orde of het verlenen van vergunningen is die activiteit geen economische activiteit. De gemeente hoeft dan geen rekening te houden met de gedragsregels.

- Evenmin is er sprake van een economische activiteit, als de gemeente diensten verricht of goederen levert binnen de eigen organisatie (zelfvoorziening).
- Activiteiten van sociale werkplaatsen voor zover op deze activiteiten artikel 5 van de Wet op de sociale werkvoorziening van toepassing is.

Algemeen belang

Toch zijn er economische activiteiten waarbij de gemeente als ondernemer optreedt en waarvoor de gemeenteraad deze als uitzondering mag aanwijzen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de exploitatie van een zwembad en de exploitatie van sporthallen en – velden. De gemeente verricht deze activiteiten om de mensen de gelegenheid te geven te zwemmen, te bewegen of om voldoende ontmoetingsgelegenheden te bieden. Deze activiteiten kunnen dan worden aangewezen voor het algemeen belang.

Overtreding wet markt en overheid

De ACM is belast met het toezicht op de naleving van deze mededingingswet. De ACM kan op eigen initiatief of naar aanleiding van een klacht (van een ondernemer) een onderzoek instellen naar vermeende overtredingen. Ingeval van een overtreding van de gedragsregels kan de ACM verklaren dat zij de overtreding heeft vastgesteld of, indien zij van oordeel is dat dit niet afdoende is, aan uw overheidsorganisatie een last onder dwangsom opleggen om beëindiging van de overtreding af te dwingen.

2. Voorstel

Voorstel

Het college is voornemens de gemeenteraad voor te stellen de volgende economische activiteiten aan te wijzen als activiteiten die plaatsvinden in het algemeen belang als bedoeld in artikel 25 h, vijfde lid, van de Mededingingswet;

- de exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties (accommodaties, velden en dergelijke);
- de exploitatie van de gemeentelijke zwembaden;
- de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen;
- de verhuur/verkoop van maatschappelijk vastgoed (incl. grond);
- de verhuur van leegstaande panden anti-kraak;
- Het aanbieden van toegang tot internet (WiFi) in openbare gebouwen.

Gevolgen

De Wet markt en overheid geeft een aantal spelregels die overheidsinstanties zoals gemeenten, in acht moeten nemen als zij economische activiteiten uitvoeren.

Deze spelregels zijn:

1. Volledige kostendoorberekening. De gemeente moet alle kosten, die op het betreffende product drukken, in de prijs daarvan doorberekenen.
2. Bevoordelingsverbod. Het kan zijn dat de gemeente deelneemt in bedrijven en daarin, al dan niet samen met andere gemeenten, een meerderheidsbelang heeft. Zij mag dergelijke bedrijven niet bevoordelen, door bijvoorbeeld leningen te verstrekken tegen een rente, die ligt beneden de geldende marktrente.
3. Gegevensgebruik. De overheid mag gegevens, die zij als overheid heeft verkregen, niet voor commerciële doeleinden gebruiken als zij deze gegevens niet ook ter beschikking stelt van ondernemers.
4. Functiescheiding. Dit houdt bijvoorbeeld in dat een ambtenaar niet én de vergunning mag verlenen voor een bepaalde activiteit én daarnaast betrokken mag zijn bij de activiteit, waarvoor de vergunning is verleend. Zo mag een vergunning op grond van de Leegstandwet niet worden verleend door de ambtenaar of afdeling, die ook het pand, waarvoor die vergunning is verleend, gaat verhuren.

Uit een inventarisatie (zie bijlage “lijst economische activiteiten gemeenten”) is gebleken dat door de gemeente Midden-Drenthe een aantal economische activiteiten worden uitgevoerd, waarbij niet de integrale kostprijs in rekening wordt gebracht. Uit het oogpunt van algemeen belang is het wenselijk, dat deze activiteiten op die manier worden aangeboden. Wanneer deze economische activiteiten worden aangewezen als uitzonderingen van algemeen belang, kunnen ondernemers geen klacht indienen op basis van oneerlijke concurrentie.

Motivering per activiteit:

- de exploitatie van de gemeentelijk sportaccommodaties (accommodaties, velden en dergelijke):
Indien kostendekkende tarieven in rekening zouden worden gebracht zou dit ten koste gaan van het deelnemen aan sportactiviteiten. Dit terwijl de overheid als doel heeft de deelname aan sportbeoefening te stimuleren. De door de gemeente aangeboden sportaccommodaties worden niet of nauwelijks door private partijen aangeboden en dit is in de nabije toekomst ook niet te verwachten.
- de exploitatie van de gemeentelijke zwembaden (de Peppel te Beilen, de Boskamp te Westerbork en de Smelte te Smilde):
Indien de integrale kostprijs zou worden verwerkt in de zwembadtarieven, zou dit ertoe leiden dat deze tarieven in prijs zouden moeten worden verhoogd. Het is zeer aannemelijk dat dit leidt tot minder gebruik van het zwembad. Gelet op het belang van zwemmen uit een oogpunt van volksgezondheid (beweging), onderwijs en recreatie, is dit ongewenst. Gelet ook op de afwezigheid van een (andere ondernemer in de gemeente, die een zwembad exploiteert is de aanwijzing van de zwembaden de Peppel te Beilen, de Boskamp te Westerbork en de Smelte te Smilde als uitzondering van algemeen belang te verdedigen.
- de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen:
Gemeenten zijn wettelijk verplicht te voorzien in een gemeentelijke begraafplaats. Het betaalbaar houden van de mogelijkheid tot begraven op de gemeentelijke begraafplaatsen wordt in het algemeen belang geacht.
- de verhuur/verkoop van maatschappelijk vastgoed (incl. grond):
Onder maatschappelijk vastgoed wordt verstaan, vastgoed waarin maatschappelijke organisaties hun activiteiten uitoefenen. Voorbeelden voor de gemeente Midden-Drenthe zijn o.a. het knipselmuseum te Westerbork en de historische vereniging te Smilde. Het in rekening brengen van de volledige integrale kostprijs zal er toe leiden dat deze maatschappelijke organisaties hogere kosten krijgen en zo hun maatschappelijke gewenste activiteiten niet of niet volledig meer kunnen uitvoeren.
- de verhuur van leegstaande panden anti-kraak:
In veel gevallen gaat dit via tussenkomst van een verhuurbedrijf. Dit vergemakkelijkt de verhuur van deze panden wat verloedering tegen gaat.
- Het aanbieden van toegang tot internet (WiFi) in openbare gebouwen:
Omdat diverse doelgroepen gebaat zijn bij gratis WiFi en de sociale veiligheid in de gemeente wordt vergroot, is er sprake van een economische activiteit ten behoeve van het algemeen belang.

Voor al deze activiteiten geldt dat wij deze van algemeen belang achten. Daarnaast zijn wij van mening, dat door het onder de kostprijs aanbieden van deze activiteiten de belangen van particuliere ondernemers niet worden geschaad.

De wet maakt het mogelijk om af te wijken van de gedragsregels, maar dan moet dit wel gebeuren op basis van een raadsbesluit, waarin is bepaald dat de daarin genoemde activiteiten worden verricht in het algemeen belang.

Risico's

Officieel zouden gemeenten per 1 juli 2014 conform de wet Markt en Overheid moeten handelen. Deze deadline gaan we niet halen. De ACM is belast met het toezicht op deze wet. De ACM hanteert in beginsel een “melding-systeem”. Als er klachten komen van ondernemers over het handelen van de overheid, dan zal dat reden zijn voor een onderzoek. De ACM kan ook zelfstandig een onderzoek starten, maar de verwachting is niet dat de ACM per 1 juli 2014 haar peilen richt op de gemeente Midden-Drenthe. Gezien de inventarisatie van economische activiteiten is de inschatting dat er geen ondernemers bezwaar zullen maken over ons handelen.

Mocht de ACM wel een onderzoek starten en constateren dat de gemeente Midden-Drenthe niet conform de wet Markt en Overheid handelt, dan zal zij een last onder dwangsom opleggen en ons in de gelegenheid stellen het verzuim te herstellen. Gelet hierop is de inschatting dat het niet halen van de deadline een klein risico met een lage impact met zich mee brengt. Dit risico's is er tot dat de gemeenteraad een besluit neemt om de bovenstaande economische activiteiten aan te wijzen als algemeen belang.

Alternatieven

Een alternatief is om voor de genoemde economische activiteiten de integrale kostprijs door te berekenen.

3. Vervolg en communicatie

Het besluit zal worden gepubliceerd in de gemeenteberichten.